

Проект рішення підготували:
Голова комісії: Шаповалова Т.В.
Члени комісії: Бржнєв О.М.
Соколов В.І.

РІШЕННЯ
Вченої ради Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

«24» квітня 2015 року

Протокол № 6

**«Про вдосконалення освітнього
процесу з використанням
дистанційних технологій
навчання»**

Заслухавши та обговоривши доповідь проректора з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р. «Про вдосконалення освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання» Вченій раді відзначас таке.

У зв'язку з впровадженням Національної рамки кваліфікацій (Постанова КМУ №1341 від 23.11.2011р., наказ МОНУ №488/225 від 20.04.2012р.) найбільш актуальними стають проблеми забезпечення якості освіти і професійної підготовки на базі впровадження інноваційних методів навчання, у тому числі з використанням технологій дистанційного навчання.

У Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля одним з основних напрямів розвитку є широке використання технологій дистанційного навчання, що відповідає світовим тенденціям у реалізації освітнього процесу.

В цілому всі види забезпечення освітнього процесу щодо впровадження дистанційних технологій навчання в університеті відповідають вимогам Положення про дистанційне навчання, затвердженого наказом МОН України від 25 квітня 2013 року № 466, а також вимогам до вищих навчальних закладів, що затверджені наказом МОН України від 30.10.2013 № 1518.

До системи забезпечення використання дистанційних технологій навчання в освітньому процесі університету входять наступні види забезпечення: організаційне, кадрове, науково-методичне, інформаційне, матеріально-технічне.

Впровадження дистанційних технологій навчання в освітній процес університету проводиться відповідно до рішення Вченої ради і затвердженого Положення про дистанційне навчання.

З метою координації роботи з формування та реалізації Концепції розвитку дистанційної освіти в університеті створено Координаційну раду, яка вирішує питання розвитку дистанційної освіти щодо нормативно-правового, організаційного, науково-

методичного, матеріально-технічного, кадрового та системотехнічного забезпечення, стандартизації, моніторингу якості, експертизи і сертифікації дистанційної освіти.

Для організаційної і технологічної підтримки навчання з використанням дистанційних технологій створено Центр дистанційного навчання СНУ ім. В.Даля. Однак, треба зауважити, що недоукомплектований кадровий склад не дозволяє в повній мірі виконувати функціональні завдання Центру, що призводить до певних проблем і відбивається на якості впровадження дистанційних технологій.

З метою вдосконалення освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання розроблено і затверджено «Положення про навчально-методичний комплекс дистанційного курсу дисципліни» та «Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників».

Відповідність веб-ресурсів навчальних дисциплін вимогам до використання в системі дистанційного навчання на сьогоднішній день встановлюється кафедрами, що призводить до певних недоліків окремих складових дистанційних курсів.

Для якісної організації освітнього процесу необхідно відновити реєстрацію і видачу сертифікатів відповідності на навчально-методичні комплекси дистанційних курсів дисциплін, процедура якої прописана в «Положенні про навчально-методичний комплекс дистанційного курсу дисципліни».

Розроблення дидактичного наповнення, педагогічних сценаріїв та методичних рекомендацій до веб-ресурсів навчальних дисциплін виконують викладачі, що мають наукові ступені та/або вчені звання: на рівні підготовки бакалаврів - 63.4%; на рівні підготовки спеціалістів, магістрів - 72.1%. В проведенні занять з використанням технологій дистанційного навчання приймають участь всі викладачі кафедр, більшість з яких мають наукові ступені та/або вчені звання (85% - 90%). Але тільки 53.3% пройшли підвищення кваліфікації за програмою розроблення курсів в системі MOODLE, що є порушенням вимог до вищих навчальних закладів які застосовують технології дистанційного навчання.

Освітня діяльність в університеті визначається освітньо-кваліфікаційними характеристиками, освітніми програмами і навчальними планами за більш ніж 72 напрямами та 120 спеціальностями, за якими здійснюється підготовка фахівців за денною, заочною та дистанційною формами навчання. По кожній спеціальності в свій час були розроблені робочі навчальні плани, які розміщались в електронній бібліотеці університету, але у зв'язку з військовими діями, основна частина була втрачена. Зберіглися тільки робочі плани для 8 напрямів і 12 спеціальностей всіх років прийому, які розміщені на сайті Центру електронних навчальних матеріалів. На основному сайті системи MOODLE університету розміщені витяги з робочих навчальних планів за всіма напрямами і спеціальностями підготовки. Розроблені і розміщені на сайті системи MOODLE методичні рекомендації і відеолекції щодо використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі.

Матеріально-технічна забезпеченість освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в цілому відповідає вимогам МОН України. Всі підрозділи і лабораторії університету оснащені локальною інформаційно-комунікаційною мережею із доступом до мережі Інтернет. Для створення, накопичення та передачі даних, необхідних для використання технологій дистанційного навчання та управління навчальним процесом університетом орендується сервер з цілодобовим режимом роботи у фірми Hosting Україна. Завершується підготовка до експлуатації резервного сайту системи MOODLE, що підвищить надійність і безперервність проведення освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання. Але технічне забезпечення резервного сайту не повною мірою

відповідає сучасним вимогам: недостатня пропускна здатність каналу зв'язку – 6 Мбіт/с; недостатній обсяг оперативної пам'яті – 16 Гб.

Програмне забезпечення, що застосовується в освітньому процесі за дистанційними технологіями навчання відповідає вимогам МОН України і побудовано на програмних продуктах з відкритими кодами (операційні системи – Ubuntu v.14.1; система MOODLE версій 2.5 та 2.8), а також програмні продукти фірми Microsoft за підпискою Dream Spark Premium.

В цілому інформаційне забезпечення освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання відповідає вимогам до ВНЗ IV рівня акредитації. Система MOODLE, на якій базуються технології дистанційного навчання, забезпечує персоніфікований доступ до веб-ресурсів (дистанційних курсів), до сервісів, що забезпечують синхронні та асинхронні комунікації (чатів, форумів). Станом на квітень 2015р. в системі MOODLE університету розміщені і використовуються в освітньому процесі 4088 курсів. В *таблиці 1* надані дані про кількість курсів, розроблених і розміщених викладачами кафедр університету, що показує повне покриття курсами всіх дисциплін навчальних планів.

Таблиця 1
Кількість розроблених і розміщених курсів на основному сайті системи MOODLE

Підрозділ	К-сть курсів
Інститут транспорту і логістики	320
Факультет машинознавства та електромеханіки	699
Інститут економіки та управління	829
Інститут філософії і психології	299
Інститут юриспруденції та міжнародного права	231
Міжнародний факультет	121
Навчально - науковий інститут праці та соціальних технологій	256
Інститут комп'ютерних систем та інформаційних технологій	616
Філологічний факультет	269
Технологічний інститут	377
Інститут післядипломної освіти і дистанційного навчання	71
Разом	4088

Характерною ознакою є наявність декількох курсів для однієї дисципліни навчального плану, що пояснюється специфікою викладання дисципліни для різних напрямів і спеціальностей підготовки.

Необхідною вимогою до дистанційних курсів є наявність навчальної програми та/або робочої навчальної програми, яка визначає алгоритм і тематику вивчення дисципліни. Однак, вибіркова перевірка складу дистанційних курсів, результати якої надані у *таблиці 2*, показала, що тільки 33% курсів включають до свого складу навчальну або робочу навчальну програму. Методичні рекомендації як вивчати дисципліну майже зовсім відсутні. Розробники курсів не приділяють уваги створенню глосаріїв дисциплін – тільки 15%

дисциплін мають глосарій. Тести для контролю знань засобами системи MOODLE є у 27% перевірених курсів. Матеріали з 61% курсів, розміщених викладачами кафедри ливарного виробництва і зварювання, закриті додатковими паролями, що унеможливило перевірку і експертизу цих матеріалів методичною комісією. Аналогічна ситуація з матеріалами курсів, що викладаються на кафедрі управління проектами і прикладної статистики, 35% курсів розміщені на окремому сайті кафедри, для входу на який потрібні інші логіни і паролі, ніж для системи MOODLE університету. Згідно Закону України про авторське право і суміжні права такі дії кафедр порушують право власності університету на ці курси, а також утворюють додаткові труднощі для доступу здобувачів вищої освіти до матеріалів курсів.

Таблиця 2

Відомості про вибіркову перевірку складу дистанційного курсу дисципліни

Кафедра:	К-сть дисциплін	з них:						
		Є програма дисципліни	Є дані про автора викладачів	Є глосарій (MOODLE)	Є діякі метод матеріали (тексти лекцій та/або ПЗ, ЛБ)	Є завдання (MOODLE)	Є тести (MOODLE)	Є, але недоступні
Кафедра автоніки та управління на транспорті	34	16	32	10	15	13	20	-
Кафедра логістичного управління та безпеки руху на транспорті	110	60	100	12	105	11	25	-
Кафедра ливарного виробництва і зварювання	114	1	0	0	20	2	0	70
Кафедра управління проектами і прикладної статистики	95	1	1	1	58	54	58	33
Кафедра соціальної та практичної психології	50	18	49	11	42	41	14	-
Кафедра всесвітньої історії та історії України	52	43	49	14	50	46	31	17
Кафедра менеджменту соціального забезпечення	61	29	61	35	59	59	5	-
Кафедра інформатики	53	20	52	0	38	27	0	1
Разом	569	188	344	83	387	253	153	121
		33%	60%	15%	68%	44%	27%	21%

Також перевіркою встановлено, що деякі кафедри ще до цього часу використовують свої сайти для організації навчального процесу, що не може в повній мірі забезпечити якість отриманих знань студентами. Якщо студент має можливість отримувати навчальні матеріали з мережі Інтернет, то чому вони не можуть навчатися в системі MOODLE. Дані про такі кафедри наведені в *Таблиці 3*

Таблиця 3

Відомості про сайти кафедр, факультетів, інститутів, що використовуються у навчальному процесі

№	Кафедра	Сайт	К-ть курсів	К-ть зареєстрованих студентів
1	Кафедра ливарного виробництва та зварювання	http://svarlug.ucoz.ua	19	37
		http://fpsr.ucoz.ua	7	12
		http://foundry-snu.ucoz.ua	62	27
2	Кафедра оподаткування і соціальна економіка	http://taxation.lg.ua/	25	76
3	Кафедра управління проектами та прикладної статистики	http://pmonline.org.ua/	72	79
4	Кафедра фінансів	http://www.finance.ho.ua	37	165

Аналіз освітнього процесу в осінньому семестрі показав, що за окремими напрямами підготовки до 15% здобувачів вищої освіти не мають вільного доступу до Інтернету і основною формою взаємодії з викладачами для них є електронна та звичайна пошта, а також телефон. Ця проблема може бути вирішена за допомогою використання кейс-комплектів дисциплін – повного набору навчально-методичних матеріалів у форматі ВЕБ-сторінок з чіткою структурою і розвинutoю системою навігації по матеріалам дисципліни за допомогою гіперпосилань, що можуть надсилятись за запитом здобувачів вищої освіти. Але в університеті ще не відновлена система експертизи, реєстрації і надання за запитом кейс-комплектів дисциплін.

З 2011 року у Франції введена загальнонаціональна система сертифікації компетентностей, що стала обов'язковою в системі вищої освіти. В Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки вказано, що «Ключовими напрямами державної освітньої політики повинні бути: ... модернізація структури, змісту і організації освіти на засадах компетентністного підходу». В університеті зроблені певні кроки у цьому напрямі – на 2015/2016 навчальний рік розробляються освітні програми за більше ніж 72 напрямами та 120 спеціальностями підготовки бакалаврів і магістрів, що включають переліки компетентностей та їх реалізацію через навчальні плани. Світові тенденції вказують на те, що необхідним документом при працевлаштуванні випускника стане сертифікат компетентностей. Впровадження компетентністного підходу і сертифікату компетентностей передбачає перехід до багатокомпонентних шкал оцінювання і формування для кожного

випускника бази відомостей про засвоєні компетентності, що може бути реалізовано в системі MOODLE. Але на поточний момент впровадження цих інноваційних засобів стримується недостатньою обізнаністю викладачів в питаннях налаштування підсумкових оцінок за курси, а також створення і налаштування шкал комплексного оцінювання в системі MOODLE.

Застосування «хмарних» технологій під час зимової сесії забезпечило розміщення і використання викладачами у дистанційному режимі відомостей про успішність навчання для 830 груп здобувачів вищої освіти. Оброблення деканатами результатів сесії було утруднено великою кількістю відомостей – більше 8000. Відсутність на той момент у системі MOODLE модулів збору даних про оцінки усіх членів групи за всіма дисциплінами даного семестру не дозволила автоматизувати оброблення результатів сесії.

Аналізуючи роботу університету щодо вдосконалення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання слід зазначити, що поступово система дистанційного навчання MOODLE стала використовуватися як система створення віртуального навчального середовища, що сприяє підвищенню якості надання освітніх послуг.

На підставі викладеного Вчена рада університету

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Інформацію проректора з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р. узяти до відома.

2. Продовжити роботу, щодо вдосконалення нормативно-правового, організаційного, науково-методичного, матеріально-технічного, кадрового та системотехнічного забезпечення освітнього процесу за дистанційними технологіями навчання.

Відповідальні: голова Координаційної ради з розвитку дистанційної освіти Шаповалова Т.В.

Термін: постійно.

3. Провести оновлення складу і організувати роботу методичних комісій факультетів (інститутів) з експертизи навчально-методичних комплексів дистанційних курсів дисциплін.

Відповідальні: декани, директори інститутів.

Термін: до 10.05.2015 року.

4. Переглянути функції і структуру Центру дистанційного навчання, заповнити необхідні вакансії кваліфікованими працівниками.

Відповідальні: перший проректор Марченко Д.М., проректор з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р.

Термін: до 30.06.2015 року.

5. Організувати як довгострокове, так і короткострокове підвищення кваліфікації викладачів кафедр за програмою розроблення дистанційних курсів, налаштування підсумкових оцінок і створення шкал показників в системі MOODLE.

Відповідальні: зав. кафедрами, директор ПОДН

Термін: до 31.05.2015 року.

6. Привести склад методичних матеріалів дистанційних курсів у

відповідність до вимог МОН України.

Відповідальні: голова Координаційної ради з розвитку дистанційної освіти Шаповалова Т.В., завідувачі кафедрами.

Термін: до 31.05.2015 року.

7. Організувати реєстрацію навчально-методичних комплексів дистанційних курсів дисциплін з видачею сертифікату відповідності.

Відповідальні: начальник навчально-методичного відділу Нескородєва Н.М.

Термін: до 30.06.2015 року.

8. Перевірити дистанційні курси дисциплін, що розміщуються в системі MOODLE, на наявність додаткових паролів до їх матеріалів і зобов'язати авторів курсів ліквідувати ці обмеження. При розміщенні матеріалів курсів на додаткових сайтах кафедр (факультетів, інститутів) зобов'язати адміністраторів цих сайтів надати адміністраторам Центру дистанційного навчання університету і Головам методичних комісій необхідні повноваження для проведення експертизи сайту і навчальних матеріалів.

Відповідальні: проректор з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р., директор Центру дистанційного навчання Брежнєв О.М., завідувачі кафедрами.

Термін: до 30.04.2015 року.

9. Провести аналіз і встановлення додаткових засобів системи MOODLE для запровадження компетентністного підходу в організацію освітнього процесу, оперативного відстеження оцінок по групі або курсу і автоматизації заповнення заліково-екзаменаційних відомостей

Відповідальні: директор ЦДН Брежнєв О.М.

Термін: до 31.05.2015 року.

Вчений секретар

Бойко Г.О.